

Âlim - İlim

1. Yazıda usanan ve ibâdet ayları olan Şuhûr-u Selâse de sâir evrâdı, beş cihetle ibâdet sayılan Risale-i Nur yazısına tercih eden kardeşlerime iki hadis-i şerifin bir nüktesini söyleyeceğim.

Birincisi: [542](#) **يُوزَنُ مِدَادُ الْعُلَمَاءِ بِدِمَاءِ الشُّهَدَاءِ** –ev kemâ kâl– Yani: **“Mahşerde ulemâ-yı hakikatin sarf ettikleri mürekkebe, şehidlerin kanıyla müvâzene edilir; o kıymette olur.”**

İkincisi: [543](#) **مَنْ تَمَسَّكَ بِسُنَّتِي عِنْدَ فَسَادِ أُمَّتِي فَلَهُ أَجْرُ مِائَةِ شَهِيدٍ** –ev kemâ kâl– Yani:

“Bid’aların ve dalâletlerin istilâsı zamanında sünnet-i seniyyeye ve Hakikat-ı Kur’âniye’ye temessük edip hizmet eden, yüz şehid sevâbını kazanabilir.”

Ey tembellik damarıyla yazıdan usanan ve ey sofi-meşreb kardeşler! Bu iki hadisin mecmûu gösterir ki, böyle zamanda hakâik-i îmâniyeye ve esrâr-ı şeriat ve sünnet-i seniyyeye hizmet eden mübarek, hâlis kalemlerden akan siyah nur veya âb-ı hayat hükmünde olan mürekkeblerin bir dirhemi, şühedânın yüz dirhem kanı hükmünde yevm-i mahşerde size fayda verebilir. Öyle ise, onu kazanmaya çalışınız. [544](#)

2. Eğer deseniz: Hadiste “âlim” tâbiri var, bir kısmımız yalnız kâtibiz.

Elcevap: Bir sene bu risaleleri ve bu dersleri anlayarak ve kabul ederek okuyan, bu zamanın mühim, hakikatli bir âlimi olabilir. Eğer anlamasa da, madem Risale-i Nur şâkirtlerinin bir şahs-ı mânevîsi var; şüphesiz o şahs-ı mânevî bu zamanın bir âlimidir. Sizin kalemlerinize ise, o şahs-ı mânevînin parmaklarıdır. Kendi nokta-yı nazarımda liyâkatsız olduğum hâlde, haydi hüsn-ü zannınıza binâen bu fakire bir üstadlık ve tebaiyet noktasında bir âlim vaziyetini verdiğinizden bağlanmışsınız. Ben ümmî ve kalemsiz olduğum için, sizin kalemlerinize benim kalemim sayılır, hadiste gösterilen ecri alırsınız. [545](#)

3. Âlim-i mürşid, koyun olmalı; kuş olmamalı. Koyun, kuzusuna süt; kuş, yavrusuna kay verir. [546](#)

4. Evet, [547](#) اَفَلَا يَنْدَبَرُونَ كَانُيَا بَنِي إِسْرَائِيلَ fermân etmiş. Gavs-ı Âzam Şâh-ı Geylânî, İmam Gazâlî, İmam Rabbânî gibi hem şahsen, hem vazifeten büyük ve harika zâtlar, bu hadisi, kıymettar irşâdatlarıyla ve eserleriyle fiilen tasdik etmişler. O zamanlar bir cihette ferdiyet zamanı olduğundan, hikmet-i rabbâniye onlar gibi feridleri ve kudsî dâhileri ümmetin imdadına göndermiş. Şimdi ise, aynı vazifeye, fakat müşkülâtlı ve dehşetli şerâit içinde, bir şahs-ı mânevî hükmünde bulunan Risaletü'n-Nur'u ve sırr-ı tesânüd ile bir ferd-i ferid manasında olan şakirtlerini bu cemaat zamanında o mühim vazifeye koşturmuş. Bu sırra binaen, benim gibi bir neferin ağırlaşmış müşiriyet makamında ancak bir dümdarlık vazifesi var. [548](#)

5. Hem Kur’ân-ı Hakîm lisanıyla; [551](#) اَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ ، [550](#) اَفَلَا يَنْدَبَرُونَ ، [549](#) اَفَلَا يَعْقِلُونَ gibi kudsî havaleler ile akli istişhad ediyor ve ikaz ediyor ve akla havale ediyor, tahkike sevk ediyor. Onun ile ehl-i ilim ve ashab-ı akla, din nâmına makam veriyor, ehemmiyet

veriyor. Katolik mezhebi gibi akli azletmiyor, ehl-i tefekkürü susturmuyor, körü körüne taklit istemiyor.⁵⁵²

6. Suâl: Çok âlim ve şairler, zamanlarında büyük hâkimleri ifratla senâ etmişler. Halbuki o hâkimlerin çoğuna müstebid nazarıyla bakıyorsun? Demek iyi etmemişler.

Cevap: ... onların niyetleri ümerâyı seyyiattan lâtif bir hile ile vazgeçirmek ve onlara hasenat arkasında müsabaka için garip bir bahşış-i şairâneyi ortaya koymak... Lâkin o bahşış koca bir milletin sırtından alındığından, istibdatkârâne hareket etmişlerdir. Demek çendan niyette iyi etmişler, lâkin amelde yanlış gitmişler.

Suâl: Neden?

Cevap: Zira, kaside ve bazı teliflerinde büyük bir kavmin mehâsinini mânen garat edip, bir müstebide verip ve ondan gösterdiklerinden şu noktadan bilmeyerek istibdadı alkışlamışlar.⁵⁵³

7. Âlem-i İslâm'da "Ehl-i Sünnet ve Cemaat" denilen ehl-i hak ve istikâmet fırka-yı azîmesi, hakâik-i Kur'âniye'yi ve imaniyeyi, istikâmet dairesinde, hüve hüvesine sünnet-i seniyyeye ittibâ ederek muhafaza etmişler.

Ehl-i velâyetin ekseriyet-i mutlakası o daireden neşet etmişler. Diğer bir kısım ehl-i velâyet, Ehl-i Sünnet ve Cemaat'in bazı desâtirleri haricinde ve usûllerine muhalif bir caddede görünmüş. İşte şu kısım ehl-i velâyete bakanlar iki şikka ayrıldılar:

Bir kısmı ise Ehl-i Sünnet'in usûlüne muhalif oldukları için, velâyetlerini inkâr ettiler. Hatta onlardan bir kısmının tekfirine kadar gittiler.

Diğer kısım ki, onlara ittibâ edenlerdir. Onların velâyetlerini kabul ettikleri için derler ki, "Hak, yalnız Ehl-i Sünnet ve Cemaat'in mesleğine münhasır değil." Ehl-i bid'adan bir fırka teşkil ettiler, hatta dalâlete kadar gittiler. Bilmediler ki; her hâdi zât, mühdî olamaz. Şeyhleri hatasından mazurdur, çünkü meczuptur. Kendileri ise mazur olamaz.

Mutavassıt bir kısım ise, o velîlerin velâyetlerini inkâr etmediler, fakat yollarını ve mesleklerini kabul etmediler. Diyorlar ki: "Hilâf-ı usûl olan sözleri; ya hale mağlup olup hata ettiler, veyahut manası bilinmez müteşâbihât misillü şatahattır."

Maatteessüf birinci kısım, husûsan *ulemâ-yı ehl-i zâhir, meslek-i ehl-i sünneti muhafaza niyetiyle çok mühim evliya'yı inkâr, hatta tadlîl etmeye mecbur olmuşlar.*

İkinci kısım olan taraftarları ise, o çeşit şeyhlere ziyade hüsn-ü zan ettikleri için, hak mesleğini bırakıp bid'ata, hatta dalâlete girdikleri olmuş.⁵⁵⁴

8. Vicdanın ziyası, ulûm-u dîniyedir. Aklın nuru, fûnûn-u medeniye dir. İkisinin imtizacıyla hakikat tecellî eder. O iki cenah ile talebenin himmeti pervaz eder. İftirak ettikleri vakit, birincisinde taassup, ikincisinde hile, şüphe tevellüd eder.⁵⁵⁵

9. Suâl: Âlem-i İslâm ulemasının ortalarındaki müthiş ihtilâfâta ne dersin? Reyin nedir?

Cevap: Ben âlem-i İslâmiyet'e gayr-i muntazam veya intizamı bozulmuş bir meclis-i meb'usan ve bir encümen-i şûrâ nazarıyla bakıyorum. Şeriattan işitiyoruz ki, rey-i cumhur budur, fetvâ bunun üzerinedir. İşte şu, bu meclisteki rey-i ekseriyetin nazîresidir. Rey-i cumhurdan mâadâ olan akval, eğer hakikat ve mağzdan hâli ve boş olmazsa istidâdâtın reylerine bırakılır. Tâ, her bir istidad, terbiyesine münasip gördüğünü intihap etsin. Lâkin burada iki nokta-i mühimme vardır:

Birincisi: Şu istidadın meyelânı ile intihap olunan ve bir derece hakikati tazammun eden ve ekalliyette kalan kavil, nefsülemirde mukayyet ve o istidad ile mahsus olduğu halde, sahibi ihmal edip mutlak bıraktı. Etbâi iltizam edip tâmim etti. Mukallidi taassup edip, o kavlin hıfzı için muhaliflerin hedmine çalıştılar. Şu noktadan müsademe, müşâğabe, cerh ve red, o derece meydan aldı ki, ayakları altından çıkan toz ve ağzlarından feveran eden duman ve lisanlarından püsküren berkler, şimşekli ve bazen rahmetli bir bulut, şems-i İslâmiyet'in tecellîsine bir hicap teşkil etmiştir. Lâkin ziya-yı şemsten tefeyyüz etmesine istidât bahşeden rahmetli bulut derecesinde kalmadı. Yağmuru vermediği gibi, ziyayı dahi men etmektedir.

İkincisi: Ekalliyette kalan kavil, eğer içindeki hakikat ve mağz, onu intihap eden istidatlardaki heves ve hevâ ve mûris aynaya ve mizacına galebe çalmazsa, o kavil bir hatar-ı azîmde kalır. Zira, istidat onunla insibağ edip onun muktezasına inkılâp etmek lâzımken; o, onu kendine çevirir ve telkih eder, kendi emrine musahhar eder. İşte şu noktada hüda hevâyâ tahavvül ve mezhep dahi mizaçtan teşerrüb eder. Arı su içer bal akıtır, yılan su içer, zehir döker.⁵⁵⁶

10. Ehl-i ilmin bir kısmında, bir enâniyet-i ilmiye bulunur. Kendi mütevazi de olsa, o cihette enâniyetlidir. Çabuk enâniyetini bırakmaz. Kalbi, akli ne kadar yapışsa da nefsi, o ilmî enâniyeti cihetinde imtiyaz ister, kendini satmak ister, hatta

yazılan risalelere karşı muâraza ister. Kalbi risaleleri sevdiği ve akli istihsan ettiği ve yüksek bulduğu hâlde; nefsi ise, enâniyet-i ilmiyeden gelen kıskançlık cihetinde zımnî bir adâvet besler gibi, Sözlere'in kıymetlerinin tenzilini arzu eder.. tâ ki kendi mahsûlât-ı fikriyesi onlara yetişsin, onlar gibi satılsın.[557](#)

11. Bu dürûs-u Kur'âniye'nin dairesi içinde olanlar, allâme ve müçtehitler de olsalar; vazifeleri –ulûm-u imaniye cihetinde– yalnız yazılan şu Sözlere'in şerhleri ve izahlarıdır veya tanzimleridir.[558](#)

12. Çünkü çok emârelerle anlamışız ki; bu ulûm-u imaniyedeki fetva vazifesiyle tavzif edilmişiz. Eğer biri, dairemiz içinde nefsin enâniyet-i ilmiyeden aldığı bir his ile, şerh ve izah haricinde bir şey yazsa; soğuk bir muâraza veya nâkıs bir taklitçilik hükmüne geçer.[559](#)

13. Resûl-i Ekrem (aleyhissalâtü vesselâm) Rehberimiz, ferman etmiş ki; كُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ [560](#) وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ Acaba bu ferman-ı kat'îye karşı “ulemâü's-sû” tâbirine lâayk bazı bedbahtlar hangi maslahatı buluyorlar, hangi fetvayı veriyorlar ki; lüzumsuz, zararlı bir surette şeâir-i İslâmiye'nin bedhiyâtına karşı geliyorlar; tebdili, kabil görüyorlar?

Olsa olsa, muvakkat bir cilve-i manadan gelen bir intibah-ı muvakkat, o ulemâü's-sûu aldatmıştır.[561](#)

14. Suâl: Ulemâyâ pek çok itab edilir, hattâ...

Cevap: Büyük, hem pek büyük bir insafsızlık!

Suâl: Neden?

Cevap: Ademin kabahatine vücut vermek kadar ahmaklıktır.

Suâl: Ne demek?

Cevap: Bir zatta ilim, adem-i hilim ile iktiranı cihetiyle, adem-i hilimden neşet eden kabahati ile ilmi mahkûm etmek ne derece eblehliktir. Öyle de, İslâm'ın kudsiyetini daima telkin eden ve ahkâm-ı diniyeyi iktidarlarınca tebliğ eden ve şimdi millet-i İslâmiye mabeyninde en ziyade hürmet ve muhabbet ve merhamete müstehak olan biçare ulemâyı, zamana yakışacak ulemanın adem-i vücudundan neş'et eden kabahati ve günahıyla mahkûm etmek ve o kabahat ve o günahı o biçarelere haml etmek ahmaklık değildir de ya nedir?[562](#)

- [542](#) Bkz.: el-Gazâlî, İhyâü ulûmi'd-dîn 1/6, 8; İbn-i Hacer, Lisânü'l-mîzân 5/225; el-Münâvî, Feyzu'l-kadîr 6/466.
- [543](#) et-Taberânî, el-Mu'cemü'l-evsat 5/315; İbn-i Adıyy, el-Kâmil 2/327; el-Beyhakî, ez-Zühd s.118.
- [544](#) Lem'alar, Yirmi Birinci Lem'a, Bir Kısım Kardeşlerime Hususî Bir Mektuptur, s. 209; R.N.K. 1/672
- [545](#) Lem'alar, Yirmi Birinci Lem'a, Bir Kısım Kardeşlerime Hususî Bir Mektuptur, s. 210; R.N.K. 1/672
- [546](#) Mektubat, Hakikat Çekirdekleri, s. 530; R.N.K. 1/571
- [547](#) “Ümmetimin âlimleri, İsrailoğullarının peygamberleri gibidir.” (Münâvî, Feyzu'l-kadîr 4/384; Aliyyülkârî, Masnû' s.123; Aclûnî, Keşfü'l-hafâ 2/83)
- [548](#) Kastamonu LâhİKası, s. 3; R.N.K. 2/1572
- [549](#) “Hâlâ akıllanmazlar mı?” (Yâsîn Sûresi, 36/68) ...
- [550](#) “Kur'ân'ı gereği gibi düşünmeyecekler mi?” (Nisâ Sûresi, 4/82)
- [551](#) “Hiç düşünmüyor musunuz?” (En'âm Sûresi, 6/50)
- [552](#) Mektubat, Yirmi Dokuzuncu Mektup (7. Kısım, 2. İşaret), s. 491; R.N.K. 1/558
- [553](#) Münazarat, s. 1948-1949, R.N.K. 2
- [554](#) Mektubat, Yirmi Altıncı Mektup (4. Mebhas, 9. Mesele), s. 386; R.N.K. 1/508-09
- [555](#) Münazarat, s. 1956, R.N.K. 2
- [556](#) Münazarat, s. 1954, R.N.K. 2
- [557](#) Mektubat, Yirmi Dokuzuncu Mektup (6. Risale Olan 6. Kısım, 5. Desise-i Şeytaniye), s. 480; R.N.K. 1/553
- [558](#) Mektubat, Yirmi Dokuzuncu Mektup (6. Risale Olan 6. Kısım, 5. Desise-i Şeytaniye), s. 480; R.N.K. 1/553
- [559](#) Mektubat, Yirmi Dokuzuncu Mektup (6. Risale Olan 6. Kısım, 5. Desise-i Şeytaniye) s. 480; R.N.K. 1/553
- [560](#) “Her bid'at dalâlettir ve her dalâlet cehennem ateşindedir.” (Nesâî, İydeyn 22; Ma'mer İbn-i Râşid, el-Câmi' 11/159; et-Taberânî, el-Mu'cemü'l-kebir 9/97)
- [561](#) Mektubat, Yirmi Dokuzuncu Mektup (1. Risale Olan 1. Kısım, 7. Nükte), s. 446; R.N.K. 1/537
- [562](#) Münazarat, s. 1957, R.N.K. 2